

PUTPERESTLİK İNANCI(ŞİRK)ve MODERN PUTLAR

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

De ki: «Ey kitap ehli (Yahudiler, Hristiyanlar)! **Sizinle bizim aramızdaki şu ortak ilkeye gelin: Allah'tan başka kimseye kulluk etmeyeceğiz, O'ndan başka hiçbir şeye ilahlık yakıştırmayacağız ve Allah'ı bırakıp ta O'nunla birlikte kimimiz kimimizi rab edinmeyeceğiz.**" Ve (Buna rağmen) **eğer yüz çevirirlerse deyin ki: "Şahit olun ki biz kendimizi O'na teslim etmişiz!"**(Ali İmran-64)

Bugün bildiğimiz anlamıyla olan putperestlikten bahsetmeyeceğiz. Putperestlik sadece elleriyle yontup yapılan taş ya da ağaç heykeller olarak anlaşılmamalı. Kur'an ve hadisler genel olarak baktığımızda Putperestliğin bir "algı, mantık, ideoloji" olduğunu görüyoruz.

Çünkü genel anlamıyla bilen putperestlik olduğu gibi gizli şirk dediğimiz bir putperestlik daha vardır.

Şirkin çeşitleri vardır. Bunlar arasında en tehlikelisi **gizli şirk**tir ki bu tevhid-i ulûhiyete karşı olan şirkdir. Her şeyden önce kul olarak, insan olarak bizlerin tevhid-i ulûhiyete karşı havass-ı zâhiriye ve batıniyemizi (maddî ve manevî hislerimizi) kullanarak bir ubudiyet sergilememiz lazım. Bu da vicdan mekanizmasını çalıştırmakla olur. Malum **vicdan mekanizması** dört önemli esasa sahiptir: **his, zihin, irade ve latife-i rabbaniye**. İdrak ve şuur ise bu dört unsuru besleyen amillerdir. Demek gizli şirk bu mekanizmayı lâıyk-ı vechiyle çalıştırmamak suretiyle olur ve insan çoğu zaman bunun farkına varmaz.

Fakat şirk sadece açık bir şekilde Allah"a ortak koştaktan ibaret değildi. Hz. Peygamber'in ümmeti için endişelendiği şirk bundan çok daha tehlikeliydi. Peygamber (sav), "*Ümmetim hakkında en çok korktuğum şey, Allah'a ortak koşmalarıdır. Bilmiş olunuz ki onlar, güneşe, aya veya puta tapacaklar diyecek değilim. Fakat onlar birtakım ibadetleri Allah'tan başkası için işleyecekler ve gizli bir şehvet arzulayacaklar.*" (**İbn Mâce, Zühhd, 21.**) buyurarak gizli bir şirk tehlikesine işaret etmiştir.

Namazı başkası görüyor diye her zamankinden güzel kılmak, başkasının hatırı için oruç tutmak, başkası takdir etsin diye sadaka vermek, ibadetlerini Allah'tan başkası için yapmak yani riya ve gösterişe kaçmak iman bakımından son derece tehlikeli görülmüş ve gizli şirk olarak nitelendirilmiştir. (**İbn Mâce, Zühhd, 21.**)

Bunun gibi şirk işmam eden şeyler de çok önemlidir. Allah Rasulü (sallallahu aleyhi vesellem) bir hadisinde "**Sizin için en çok korktuğum şey küçük şirk**." buyurur. Sahabe "*Eş-şirkü'l-asgar (küçük şirk) nedir Ya Rasulallah?*" diye sorar. Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) "**Riya!**" diye cevap verir. Gösteriş demek.

Riya, hadiste geçen ifadesiyle "*debibü'n-neml*"i andıran, gece yürüyen karıncanın izi gibidir, hissedilmesi imkânsız gibidir. Küçük görünür başlangıçta ama işleye işleye büyür ve neticede,

Evet, bu ve benzeri basit, küçük, ehemmiyetsiz görülen şeyler Allah ile aramıza girer, haylûlet eder, gölge olur ve neticede Allah'ı sıfat, zat ve esmasıyla tam olarak göremez ve bilemez oluruz.

Hz. Peygamber, Hz. Ebû Bekir'e hitaben, "*Bu canı bu tende tutan Allah'a yemin ederim ki gerçekten şirk, karıncanın deprenişinden daha gizlidir. Sana, söylediğin zaman şirkin azını ve çoğunu senden giderecek bir şey söyleyeyim mi? De ki, "Allah'ım! Bildiğim hâlde şirk koştuktan sana sığınırım, bilmeden şirk koştıysam senden mağfiret dilerim."*" (**Buhârî, el-Edebü'l-müfred, 250.**) buyurarak gizli şirke karşı uyarılmış, bundan kaçınması gerektiğine işaret etmiş ve bu hususta Allah'a sığınmasını öğütlemiştir.

Sözlükte Şirk; Allah"a ortak koşmak;(Lisânü'l- Arab, “şrk” md.; Kāmus Tercümesi, “şrk” md.) Allah"ın varlığına inanmakla birlikte onun tek olduğunu, O"ndan başka ilâh olamayacağını kabul etmemek, Allah"tan başka tanrılar edinmekti.(**Yûsuf, 12/106**)

Terim olarak “Allah’ın zâtında, sıfatlarında, fiillerinde veya O’na ibadet edilmesinde ortağı, dengi yahut benzerinin bulunduğu inanma” ,”aşkın olan bir sıfatın aşkın olmayana atfetmek” demektir. Maddi anlamda put yani şirk koşulan şey; taş heykel olur, bir kalem olur, 1. Uğur getirdiğine inandığımız bir eşyamız yahut pantolonumuz, gömleğimiz olur. Ebu Cehil’i “Eköbul Hakem” yapan onun bir taşa tazimde bulunması değildi. Taptığı taşa üstün bir özellik atfetmesi, içinde barındırdığı mana ve ruhtu.

بُغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَ

Onlar hâlâ cahiliye devrinin hükmünü mü istiyorlar? Kesin olarak inanacak bir toplum için, kimin hükmü Allah'inkinden daha güzeldir?(Maide .50)

Yani “senin hayatına yön veren kim olduğu önemlidir. Hayatını tanzim eden Allah değilse, bunun dışındaki her ne varsa bunlar birer put olmuş olurlar.

Allah katında şefaathçi olması ümidiyle Allah"tan başka varlıklara (putlara) tapınmak,(**Yûnus, 10/18.**) dua edip medet ummak,(**Buhârî, Tefsîr, (Bakara) 22.**) onlardan yardım istemektir.(**A'râf, 7/192, 197.**) Tüm bunlar sadece Allah"a ait olan bir hakkı başka varlıklarda da görmeye teşebbüs etmek demektir. Bu yüzden Kur'an"da şirkin büyük bir zulüm/haksızlık olduğu ifade edilmiştir.(**Lokmân, 31/13.**)

Peygamber Efendimizin ifadesiyle, “*Seni yarattığı hâlde Allah"ın bir dengi olduğunu kabul etmek*” Allah katında en büyük günahıdır.(**Buhârî, Tefsîr, (Furkân) 2.**)

Şirki çağrıştıran davranışlar, sözler bile hoş görülmez dinimizde. Ashâbın Hz. Peygamber komutasında Hudeybiye"ye gittiği gece yağmur yağar. Bunun üzerine münafıkların lideri Abdullah b. Übey, “Bu yağmur güz mevsimi yıldızının işidir! Şi"râ yıldızından dolayı bize yağmur yağdı.” der.(**Vâkıdî, Meğâzî, II, 590.**) Ardından Hz. Peygamber, ashâba sabah namazını kıldırır, selâm verir ve yüzünü cemaate dönerek, “*Rabbimizin ne dediğini biliyor musunuz?*” buyurur. Ashâb büyük bir teslimiyet içerisinde, “Allah ve Resûlü daha iyi bilir.” cevabını verir. Resûlullah, “*Allah buyurdu ki: "(Bu gece) kullarımdan kimi mümin kimi de kâfir olarak sabahladı. Kim, Allah"ın fazlı ve rahmetiyle yağmur yağdı derse o bana iman etmiş, yıldızın yağmur yağdırdığını inkâr etmiştir. Kim de yıldızın şöyle doğup batmasıyla yağmur yağdı derse beni inkâr etmiş, yıldızla iman etmiştir."*” (Buhârî, İstiskâ, 28) der.

Yeryüzünde yürüyen her canlının rızkını veren(Hûd, 11/6) sadece Allah Teâlâ"dır. Yiyecek, içecek, yağmur, ekin her ne türlü nimet varsa onu Allah"tan başkasının verdiğine, verebileceğine inanmak İslâm inancına göre şirktir. Hatta Hz. Peygamber, kendisine “Allah ve sen istersen” diyen kimseye, “*Beni Allah ile denk mi tutuyorsun!*” sözüyle tepki göstererek sadece, “*Mâşallah*” (Allah isterse) demesini istemiştir.(**İbn Hanbel, I, 215.**)

Hastalığı da şifayı da veren Allah"tır.(**Şuarâ, 26/80.**) O"ndan başkasından medet ummak, şifa ve deva gibi bir şeyi başkasının yapabileceğini sanıp beklemek de şirktir. Elbette tedaviler, araçlar ve vesileler olacaktır. Ama nihayetinde şifayı veren Allah"tır. Hz. İbrâhim"in, putlara tapan babası ve kavmine dediği gibi, “*Sizin ve geçmiş atalarınızın taptığı şeyleri gördünüz mü? Şüphesiz onlar benim düşmanımdır. Ancak âlemlerin Rabbi olan Allah, dostumdur. Beni yaratan ve bana doğru yolu gösteren O"dur. Beni yediren içiren O"dur. Hastalandığım zaman da şifa veren O"dur.*” (Şuarâ, 26/76-80.)

Putperestlik yani şirk her dönemde kendine mahsus bir takım özellikleriyle boy göstermektedir.

Putperestliği birkaç başlık altında ele almak istiyoruz

Birinci olarak

Kur'an'da yüce Allah putperestliği şöyle anlatıyor:

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ

Ama onlara, "Allah'ın indirdiğine uyun!" denildiğinde bazıları: "Hayır, biz (yalnız) **atalarımızdan** gördüğümüz (inanç ve eylemler)e uyarız!" diye cevap verirler. Ya ataları akıllarını hiç kullanmamış ve hidayetden nasip almamış iseler de mi (onların yoluna uyacaklar)?(Bakara-170)

Yine Maide Suresi'nde Cenabı Allah Hazreti İsa'ya(as) hitaben;

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتُ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالِ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ إِنْ كُنْتُ قُلُّنُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

Allah, kıyamet günü şöyle diyecek: "Ey Meryem oğlu İsa! Sen mi insanlara, Allah'ı bırakarak beni ve anamı iki ilâh edinin, dedin?" İsa da şöyle diyecek: "Seni bütün eksikliklerden uzak tutarım. Hakkım olmayan bir şeyi söylemem, benim için söz konusu olamaz. Eğer ben onu söylemiş olsaydım, elbette sen bunu bilirdin. Sen benim içimde olanı bilirsin, ama ben sende olanı bilemem. Şüphesiz ki yalnızca sen gaybları hakkıyla bilersin."(Mâide-116)

Görüldüğü üzere son din olan İslam hariç tüm semavi dinler tahrip edilirken bir önceki dine çevirilerek tahrif edilmiyor. İsevilik tahrif edilirken Museviliğe döndürülüyor İslam İsevilige, haniflik Lut dinine doğru tahrif edilmiyor. Tüm dinler İslam'dır ve dinler şirke doğru evriliyor.

İşte bu yüzden bakara Suresi'nde yüce Allah Yahudilerin o gün tapmış oldukları Apis öküzünü kesmeyi emretmek suretiyle Tevhid-i vaaz ediyordu. Şirk öyle bir bağımlılık yapan virüstür ki tüm sermayelerini ticarete kullanmak varken Yahudiler tekrardan ellerindeki sermaye ile apis öküzü yapıyorlar.

İşte şirke karşı, doğru bir semavi din bırakmazsanız, yalnızca Allah'a imanı sabit kılmazsanız o dönemki putperestlik **"şirkizme"** dönüşür. Meşrulaştırmak için de sahih dine karşı "atalarımız yanlış mı yaptı" diye onların yaşantı ve hayat tarzlarını doğru oldukları zannıyla öne sürerler. Lat, Menat, Uzza, Hubel Mekkeli müşriklerin atası değildi ama daha önceki putperestlbbbbik'ten intikal eden "idol" hşale getirdikleri putlardı. Kaynaklarda bu insanların salih birer kimse olduğu ve aziz hatıralarını yad etmek için üstün özelliklerine vurgu yaparak heykellerinin yapıldığından bahsedilir. İbrahim aleyhisselam'da da aynı mantığı yani atalardan devam eden gelen bir putperestlik anlayışını görmekteyiz.

Kıymetli müminler putperestlikle ilgili bir diğer başlık olarak şunu ifade etmekte de fayda vardır.

Peygamberler gönderilmeden Allah onları toplumlarına uygun formda eğitir. Yani peygamberler toplumlarının sosyal dokusuna ilahi vahye uygun olarak dokunuşlar yapmışlardır. Hepsi doğar doğmaz peygamberlik görevi ile görevlendirilmemişlerdir. Peygamberlerde de rüş hali aranmıştır.

Allah göndereceği peygambere toplumunun haritasını verir. Peygamber varisi olan bir din aliminin de gittiği beldenin sosyal analizini yapması gerekir. Orada sağlıklı bir din hizmeti ancak bu şekilde verilebilir.

Allah Hazreti İbrahim'i gönderirken onun toplumundaki putperestliğin yanlışlığını ona öğretmiştir. İbrahim de Putu yani yanlış savunan Nemrut'la savaşımıştır. Hazreti Musa da apis öküzü ile mücadele etmiş ve firavunu karşısına alarak savaşımıştır. Hazreti Lut kendi toplumunun ahlaki yanlışlığını Allahın kendisinde öğrettiği bir takım şeylerle toplumuna anlatmaya çalışmıştır.

Putperestlik(şirk) Allahın dışındaki varlıklara ulûhiyetin ve ubudiyetin bir şekilde yansımasıdır. Putperestlik yani şirk Kur'an 'ın geneline bakıldığında bir hayat nizamıdır. Putperestlik şirkin ilk adımdır. şirk bu anlamda daha geniş ve kapsamlı olup dönem dönem farklı hüviyet ve şekillere bürünebilmektedir.

Şirk yani putperestlik bir ideolojidir. Bunu belli bir eşyaya ya da şahsa mahsus kılmak putperestliği yani sirki dar bir alana hapsetmek olur. Sirk bazen bir insana var olduğunun üzerinde vasıflar atfederek onu ilahlaştırmak suretiyle olur. Örnek vermek gerekirse; firavun ve Hz. İsa, Hz. Üzeyir ve Buda Gibi şahıslar örnek olarak verilebilir. Yani tarihte ilahlık iddiasında bulunmuş olan ya da bu şahısların taraftarları tarafından ilahlık atfedilen siyasi, dini, sosyal ve ideolojik şahıslar yine bu konunun müşahhas örnekleridir.

Bazen put yani şirk koşulan şey; mesela fal oklarının önünde çekildiği Hubel (kader tanrısı gibi) sadece Taş ya da ağaçtan yapılmış bir figür olmayıp içerisinde bir ruhun ve mananın olduğu kabul edilen eşya olabilir. Günümüzde bir yol gösterici olarak kabul edilen ve ileriki hayatımızı etkilediği iddia edilen burçlar da bu anlamda şirkin, putperestliğin güncel bir versiyonu olmuş olmaktadır. “Filancı yıldız filancı yıldızın önüne geçtiği için başıma şu geldi” diyorsak bu açıkça bir şirk olmuş olmaktadır. Çünkü kaderi taktir eden Allah'tır.

Nitekim Peygamber Efendimizin (asm) oğlu İbrahim'in vefat ettiği gün Güneş tutulmuş, halktan bu olayın İbrahim'in ölümünden dolayı gerçekleştiği şeklinde yorumlayanlar olmuştur. Fakat Hz. Peygamber (asm)

“Hiçbir insanın ölümüyle Güneş ve Ay tutulmaz. Bunlar Allah'ın kudretinin bir nişanesi olan ayetlerinden iki ayettir. Bu olayları gördüğünüzde namaz kılın.” buyurarak, böyle düşünen insanları uyarmıştır.(Buhari, Kusuf, 13.)

Görüldüğü gibi putperestlik yani şirk unsurları değişkenlik arz edebilir. Bazen yaşayan insan bazen putlaştırılan geçmişte yaşamış olan bir insan, bazen hatırı yüceltilen ve şekil verilen bir eşya, bazen Hazreti Musa'nın da mücadele ettiği gibi toplumu tarafından kutsal kabul edilen Apis öküzü veyahut Hindistan'da tapılan inek, kobra, maymun ve benzeri hayvanlar olabilir.

Bazen put yani şirk koşulan şey; arzu ve istekler, heva, menfaatler olabilir.

Bazen put yani şirk koşulan şey; kıyamadığımız mallarımız, iflassından korktuğumuz Ticaretimiz, ne hatası olursa olsun kabul ettiğimiz kavmiyetçilik anlayışımız (ki Ebu Cehil'in yolu buydu)bazen içine girdiğimiz ve huzur bulduğumuz evlerimiz olabilir. Yani haslı kelim Allah ve Resülü'nü bırakıp tercih ettiğimiz her şey olabilir.

Bazen put yani şirk koşulan şey; kendilerine toz kondurmadığımız her yaptığında hikmetler aradığımız her konuşmasını kutsal kabul ettiğimiz saygılı olalım derken neredeyse tapılacak kadar kutsiyet atfettiğimiz kişi ya da kişiler olabilir. Oysaki “Hakim” olan ancak Allah'tır.

Bazen put yani şirk koşan şey; Karun unun dediği gibi ilmimiz, şahsınızda bulunan bir takım diğer insanlara göre ayrıcalıklı olduğumuz üstünlüklerimiz, zenginliğimiz, güzelliğimiz mensubu olduğumuz asaletimiz, milliyetimiz veya bir fikir ideolojimiz olabilir.

İşte bütün bu bahsi geçen şeyler bizim ya da bizim dışımızda olan başkalarının temelde iyi niyet ve saf düşünceyle yöneldiğimiz şeyler toplumları şirke yönlendiren birer put, şirk unsuru olabilir.

Bütün bunların bizi yani toplumları sirke, putperestliğe yönlendirip yönlendirmediğini anlayabilmenin yegâne yolu Kur'an'ın anlattığı tevhit anlayışıdır. Allah'a ait olan vasıfları şahıslarda, eşyalarda, şahsınıza ait meziyetlerde var olduğunu söylüyorsak bilerek ya da bilmeyerek bir çeşit şirke düşmüş olabiliriz.

Şunu ifade etmekte fayda vardır; Kur'an'ın en büyük mücadelesi şirk iledir. yani putperestlik iledir. en önemli konusu da tevhit.

Tüm insanlık şirk batağındadır. Şöyleki;

Bakara Suresi'nde Cenabı Allah İbrahim ne Yahudi ne Hristiyandı. o şirk koşanlardan hiçbir zaman olmadı. O hanifti buyrulmaktadır. Dolayısıyla bu da gösteriyor ki Yahudiler Üzeyir aleyhisselâmı, hristiyanlar da İsa aleyhisselâm'ı rabb edinmek suretiyle şirke düşmüşler. Yani onlar da bir takım Allah'a mahsus olan vasıfları bu kişilerde görmekle şirke düşmüş olmaktadırlar. Sonuç itibari ile de dünyadaki Yahudi, Hristiyan ve diğer beşeri dinleri de hesap edecek olursak insanlığın bugünkü şartlarda bile birçoğu müşrik yani putperesttir.

Bu konuda yani tevhit konusunda kuran bizi uyarmaktadır. Nitekim

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ

Onların çoğu Allah'a ancak ortak koşarak inanırlar. buyrulmaktadır. (Yusuf suresi.106)

Başka bir ayetlerde ise ;

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

Onlar hâlâ cahiliye devrinin hükmünü mü istiyorlar? Kesin olarak inanacak bir toplum için, kimin hükmü Allah'inkinden daha güzeldir? buyrulmaktadır. (Maide .50)

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

De ki: «Ey kitap ehli (Yahudiler, Hristiyanlar)! **Sizinle bizim aramızdaki şu ortak ilkeye gelin: Allah'tan başka kimseye kulluk etmeyeceğiz, O'ndan başka hiçbir şeye ilahlık yakıştırmayacağız ve Allah'ı bırakıp ta O'nunla birlikte kimimiz kimimizi rab edinmeyeceğiz."** Ve (Buna rağmen) **eğer yüz çevirirlerse deyin ki: "Şahit olun ki biz kendimizi O'na teslim etmişiz!"**(Ali İmran-64)

İşte bütün bunlardan dolayıdır ki bizim en büyük mücadelemiz şirk ile yani putperestlik iledir. ve en büyük kulluğumuz tevhit anlayışına uygun olmalıdır.

Evet, tarihi süreçte insanlar değişebilir ama insanlık değişmiyor. Bizler de Firavun'un, Karun'un, Nemrut'un durumuna düşmeyelim. Meziyetlerimizi, başarılarımızı bir takım üstün özelliklerimizi ilahlaştırıp kendimizi hâşâ ilah gibi görmeyelim, göstermeyelim. Hiç kimse belki firavun gibi "ben ilahım demiyor" ancak gizliden gizliye bu duygular kibirlenmek suretiyle insanın damarlarında gezebilmektedir.

Yine maazallah kimseyi firavunlaştırmayalım da. Hazreti peygamberimiz veda hutbesinde “hepiniz Âdem’in çocuklarısınız Adem ise topraktandır”. Hitabını kulağımıza küpe yapalım. Üstünlüğün ancak takvada yani Allah’a karşı duyarlı bir kul olmakta olduğunu unutmayalım.

Eşyaya eşya kadar, insana insan olduğu kadar, kendimize kendimiz kadar, bir hayvana hayvan olduğu kadar yani hak edenin hakkını teslim etmek suretiyle en büyük zulüm olan şirke düşmeyelim.

Merhum Mehmet Akif Ersoy’un şu mısraları çok dikkate muciptir.

Müslümanlık Bu Değil,

Biz Yolumuzdan Saptık !

- Tapacak Bir Putumuz Yoktu !

Özendik Yaptık !!

Unutmayalım ki şaşmaz tek gerçek Kur’an ‘ın ortaya koyduğu tevhitir.Yukarıda zikrettiğimiz

De ki: «Ey kitap ehli (Yahudiler, Hristiyanlar)! **Sizinle bizim aramızdaki şu ortak ilkeye gelin: Allah'tan başka kimseye kulluk etmeyeceğiz, O'ndan başka hiçbir şeye ilahlık yakıştırmayacağız ve Allah'ı bırakıp ta O'nunla birlikte** kimimiz kimimizi **rab edinmeyeceğiz."** Ve (Buna rağmen) **eğer yüz çevirirlerse deyin ki: "Şahit olun ki biz kendimizi O'na teslim etmişiz!"**(Ali İmran-64) ayeti gereği içimizdeki bizim gibi olan ancak Allahın bir takım üstünlükler lütfettiği kimseleri rabb seviyesine çıkarmayalım.

Çünkü Kur’an’da Hazreti İsa’nın kuşlara üfürüp hayat vermesi anlatılırken “Allahın izniyle” kaydı koyulmuştur.

وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطَّيْرِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَنْبِئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ

Allah, onu İsrailoğullarına bir Peygamber olarak gönderecek (ve o da onlara şöyle diyecek): "Şüphesiz ben size Rabbinizden bir mucize getirdim. Ben çamurdan kuş şeklinde bir şey yapar, ona **üflerim**. O da Allah'ın izniyle hemen kuş olur. Körü ve alacalıyı iyileştiririm ve **Allah'ın izniyle** ölüleri diriltirim. Evlerinizde ne yiyip ne biriktirdiğinizi size haber veririm. Eğer mü'minler iseniz bunda sizin için elbette bir ibret vardır." (Ali İmran-49)

Biz de yahut etrafımızdaki herhangi birinde bir üstünlük varsa, bunun Rabbimizin izniyle, fazlıyla, lütfuyla, bir imtihan vesilesi olarak verilmiş bir meziyet olduğunu asla hatırdan çıkarmayalım.

Maalesef üzülerken görüyoruz ki; bazı şahıslara kutsiyet atfetme işi sadece onlar hayatta iken değil öldükten sonra da devam etmektedir.

Oysaki Hz. Peygamber (s.a.s.), İslam’ın ilk dönemlerinde, câhiliye alışkanlıklarının devam ettiği dönemde kabir ziyaretini belli bir hikmete binaen bir ara yasaklamış, ancak bunu daha sonra serbest bırakarak, “Size kabir ziyaretini yasaklamıştım. Artık kabirleri ziyaret edebilirsiniz. Çünkü bu size ahireti hatırlatır.” (Müslim, Cenâiz, 106, 108 [976, 977]; Ebû Dâvûd, Cenâiz, 81 [3235]) buyurmuştur.

Hadisten de anlaşılacağı üzere Hz. Peygamber (s.a.s.)’in, daha sonra kabir ziyareti yasağını kaldırmış olmasının hikmeti, kabir ziyaretinin ölümü hatırlatması sebebiyledir.

Burada şunu kabir ziyareti ile ilgili söylemekte fayda var. Cahiliye döneminde kabir ziyaretleri sadece kabirde bulunan şahsı ziyaret değildi. Aynı zamanda kabirde yatan şahsın düşüncesinin de canlı tutulması söz konusuydu. Yani ölen kimselerin kabirlerinin ziyareti, aynı zamanda temsil ettiği anlayışın (putperestliğin) ziyareti olarak görülmüştür.

Bugün de kabir ziyareti yaparken bu hususlara dikkat etmek gerekir. Ziyaret esnasında oradaki şahısları övmek, varsa meziyetlerini dile getirip zamanla da onları ulaşılmaz insanüstü varlıklar haline dönüştürmemek gerekir. Hele kabirlere ip, çarut vs bağlamak, oradaki yalatan ölü adına kurban kesmek, kabir toprağından almak yahut kabrine dokunmaktan medet ummak vs gibi durumlar islamın ruhuyla asla bağdaşmaz.

Kabir ziyaretlerimiz bizi ölümü, ahireti hesabı, cenneti, cehennemi, hasılı Allah'ı hatırlatacak bir ziyaret olmalıdır. İslam'ın ve Hazreti Peygamber'in gösterdiği gerçek ve doğru neyse o şekilde ziyaretlerimiz gerçekleştirilmelidir.

Yine bu hususa benzer bir diğer vakıa da şudur:

Zeyd İbni Hâlid el-Cühenî *radiyallahu anh* şöyle dedi:

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Hudeybiye'de geceleyin yağın yağmurdan sonra bize sabah namazı kıldırıldı. Namazı bitirince yüzünü cemaate döndü ve:

– **"Rabbimiz ne buyurdu biliyor musunuz?"** diye sordu. Sahâbîler:

– Allah ve Resûlü daha iyi bilir, dediler. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem:

– **"Buyurdu ki: Kullarımdan bir kısmı bana iman ederek, bir kısmı da kâfir olarak sabahladı. "Allah'ın fazlı ve rahmeti sayesinde yağmura kavuştuk" diyenler bana iman etmiş, yıldızlara iman etmemiştir. "Filan ve filan yıldızın batıp doğması sayesinde yağmura kavuştuk" diyenler ise beni inkâr etmiş, yıldızlara iman etmemiştir"** buyurdu. (Buhârî, Ezân 156, İstiskâ 28, Megâzî 35; Müslim, İmân 125. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Tıb 22; Tirmizî, Tefsîru sûre (56) 4; Nesâî, İstiskâ 16)

Yine Peygamber Efendimizin (asm) oğlu İbrahim'in vefatından sonra güneş tutulması olayı da ibret alınacak bir hadisedir.

Nitekim Peygamber Efendimizin (asm) oğlu İbrahim'in vefat ettiği gün Güneş tutulmuş, halktan bu olayın İbrahim'in ölümünden dolayı gerçekleştiği şeklinde yorumlayanlar olmuştur. Fakat Hz. Peygamber (asm)

"Hiçbir insanın ölümüyle Güneş ve Ay tutulmaz. Bunlar Allah'ın kudretinin bir nişanesi olan ayetlerinden iki ayettir. Bu olayları gördüğünüzde namaz kılın." Buyurarak, böyle düşünen insanları uyarmıştır.(Buhari, Kusuf, 13.)

Hiz. Peygamberden sonra da Raşid Halifeler şirk ve putperestlik konusunda daha doğrusu tevhid konusunda oldukça hassas davranmışlardır.

Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v) Hicret'in 6. yılında 1600 sahabi ile Kâbe'yi ziyaret maksadıyla Mekke'ye doğru yola çıkmıştı. Buna izin vermek niyetinde olmayan Mekke müşrikleriyle görüşmek için giden Hz. Osman (r.a) gecikince öldürüldüğü haberi yayıldı. Bunun üzerine Efendimiz (s.a.v), beraberinde bulunan sahabîlerden,

müşriklerle ölümüne savaşma ve geri dönmeme konusunda bey’at aldı. 48/el-Feth, 18 ayetinde Allah Teala’nın, burada Efendimiz (s.a.v)’e bey’at edenlerden razı olduğunu ifade buyurulmuştur ki, buna atfen bu bey’ata “Rıdvan bey’atı”, altında gerçekleştiği ağaca da “Rıdvan ağacı” denmiştir.

Bazı kaynaklar, insanların bu ağaca aşırı ilgi göstermesi ve yanında namaz kılmaya özel bir önem atfetmesi sebebiyle Hz. Ömer (r.a)’ın bu ağacı kestirdiğini nakletmektedir. Bunların başında İbn Ebî Şeybe gelir. O, el-Musannef’te şöyle rivayet etmiştir: “Ömer, insanların, altında bey’atın vuku bulduğu ağaca geldiğini haber aldı. Bunun üzerine emir verdi ve ağaç kesildi.”^[1]

İbn Ebî Şeybe, el-Musannef, II, 269.

Altında biat yapılan ağaç hakkında kaynaklarda iki ayrı rivayet bulunmaktadır. Bir rivayete göre müslümanlar ertesi yıl veya Hz. Ömer’in hilâfeti zamanında (634-644) Hudeybiye’ye giderek bu ağacı aramışlar, fakat bulamamışlardır. Bunun üzerine Hz. Ömer onu sel sularının veya benzeri bir şeyin alıp götürmüş olabileceğini söyleyerek aranmasından vazgeçilmesini istemiştir. Diğer rivayette ise müslümanların ziyaretleri sebebiyle bu ağacın kutsiyet kazanmasından endişe eden Hz. Ömer, hilâfeti sırasında onun kesilip imha edilmesini emretmiştir. Bugün bu ağacın bulunduğu yerde Hudeybiye Mescidi vardır.

Yine Hazreti Ömer (ra) döneminde Halid b. Velid komutasında üst üste zaferler kazanılmaktaydı.

Hâlid’in savaşlardaki üstün başarısı ona, insanüstü vasıflar yüklenmesine sebep olmuştur. Onun kutsallaştırılmaya başlanması ve efsanevî karaktere dönüştürülmesi Hz. Ömer’i endişelendirmiştir. Halkın, zaferleri bahşedenin Allah olduğunu, galibiyetin de mağlubiyetin de Allah’tan geldiğini bilmesi gerekiyordu. Toplumda oluşmaya başlayan çarpık dînî anlayış, zaferlerin Allah’tan değil de Hâlid’den geldiğine duyulan inanç Hz. Ömer’in Hâlid’i başkomutanlıktan azletmesinin en önemli sebebidir

İşte bu hadiselerden çıkarılacak sonuç dinde sebep ile müsebbibi birbirinden ayırt etmemiz gerektiği noktasıdır. Bu dinimiz İslam’ın, Tevhidi emredışıdir. Dinimiz sebeplere kurban edilmeyecek kadar yücedir. çünkü sebebi, müsebbib görmek Allahın “kayyum” sıfatına zarar vermektedir.

Diğer bir nokta da istisnasız tüm putperesttiler kendilerinden sonra mutlaka gerisinde bir ata veya bir idol bırakmaktadır.

Kuran bize Allah’a ortak koşma hususunu putperestlik ve sirk olarak iki kategoride anlatıyor.

Biz bunları farkları ile birlikte ele alacağız. İkisi de aynı yol gibi duruyor ama putperestlik bu işin ilk adımı sirk ise putperestliğin idealizm veya din inanç haline gelmiş biçimidir.

Dolayısıyla şirk konusu çok daha genel ve kapsamlıdır şirk sadece Mekke’deki putperestlik olarak anlarsak ve de konusunu günümüzdeki bir takım güncel versiyonlarıyla ele almazsak meseleyi günümüz toplumunda koparmış sadece tarihsel bir olgu olarak ele almış oluruz.

Değerli kardeşlerim

Şirk yaşayan bir organizmadır virüstdür. Her dönemde ve şartta kendini farklı farklı biçimleri ile ortaya koyar. Kendini bir virüs gibi devamlı geliştirir. Eğer biz sirk virüsüne karşı güncel biçimine güncel antikor yani çareler ortaya koymazsak maazallah bizi de bu virüs hasta eder içine çeker. Ve bu öyle Bir sinsi hastalıktır ki hem muhatabı hasta eder hem de kendi virüsünün taşıyıcısı Tebliğicisi yapar bu anlamda putperestlik çirkin

ilkel ve tarihsel boyutundaki biçimidir. Dolayısıyla tabi rica etsem putperestliği tarih kitaplarından sirki ise güncel tüm anlayışlarla en iyi şekilde analiz ederek Kur'an ' ın ve Hazreti Peygamber'in bakış açısıyla okumak gerekmektedir.

Hazırlayan: Cihan ÖZEL (Adapazarı İlçe Müftülüğü Uzman Vaizi)